

Vaggerydsförslag - Offentliggör kommunstyrelsens sammanträden

Bakgrund och motivering

Jag föreslår att kommunstyrelsens ska helt eller delvis vara offentliga i syfte att stärka demokratisk insyn, öka tilliten till politiken och möjliggöra delaktighet i den kommunala beslutsprocessen. Om kommunfullmäktige finner det lämpligt även inkludera övriga nämnder i den mån sekretessbelagda ärenden behandlas enligt gällande lag.

Sveriges grundlag slår fast att all offentlig makt utgår från folket (Regeringsformen 1 kap. 1 §), och att det allmänna ska verka för demokratins idéer (1 kap. 2 §). Offentlighetsprincipen och rätten till information (2 kap. 1 § RF) är fundamentala för ett öppet samhälle där medborgare har möjlighet att följa och påverka politiska beslut.

Rapporten *Lokala Samhällskontrakt* (SKR, Hans Abrahamsson) visar att öppna sammanträden och demokratiska mötesplatser är avgörande för att bygga förtroende, motverka misstro och skapa social hållbarhet. Den betonar vikten av att medborgare får insyn i hur beslut som påverkar deras liv fattas. Det är ett sätt att motverka den ömsesidiga misstänksamhet som ofta råder mellan invånare, politiker och förvaltning.

Som det uttrycks i rapporten (s. 11):

“Såväl folkhälsoforskningen som freds- och utvecklingsforskningen uppmärksammar härvidlag betydelsen av att människor kan förstå sammanhangen i vilka de lever och känna sig delaktiga i samhällsutvecklingen (Antonovsky, 2005, Marmot, 2008). När vanligt folk inte kan påverka de beslut som har betydelse för vardags- och familjelivet, och som därtill upplevs som orättvisa, ökar det politiska missnöjet och risken för frustration och social oro. I vår tid illustreras detta av att allt färre människor känner igen sig i det politiska samtalet eller upplever sig representerade av sina politiska förtroendevalda.”

Om delaktighet och konsensuskultur

Rapporten lyfter att när människor upplever att de saknar inflytande över viktiga beslut i sin vardag, ökar risken för politiskt missnöje och social oro (Antonovsky, 2005; Marmot, 2008).

Den rådande konsensuskulturen i kommunala sammanhang riskerar dessutom att tysta avvikande röster. *Lokala Samhällskontrakt* (s. 11) visar att en sådan kultur gör det svårt för medborgare att känna sig hörda, särskilt när ifrågasättanden uppfattas som hot snarare än som demokratisk rätt.

Som en medborgare uttryckt det: ”Varför ska jag engagera mig? Ingen lyssnar. Om jag ställer frågor uppfattas det som kritik, inte som dialog. Det är som det är, bara att acceptera.”

Tillgänglighet och rättigheter

Livesändning av kommunfullmäktiges möten är redan etablerad. Det visar att det är tekniskt möjligt att också livesända kommunstyrelsens och nämnders möten. Ett beslut i denna riktning skulle följa både **Diskrimineringslagens krav på tillgänglighet** och **Funktionsrättskonventionen**, genom att

möjliggöra deltagande för personer med funktionsnedsättning, oregelbundna arbetstider eller geografiska hinder.

Förtroende, effektivitet och ansvar

Öppna sammanträden gynnar både demokrati och effektivitet:

- Ökar legitimiteten för beslut.
- Skyddar förtroendevalda från ryktesspridning.
- Ger alla samhällsgrupper lika insyn, oavsett närvaro i maktens rum.
- Förbättrar dialogen mellan medborgare och politiker.
- Underlättar journalistisk granskning.
- Skapar möjligheter för unga och civilsamhället att lära sig om demokratiska processer.
- Minskar risken för systemfel och oegentligheter i tjänsteutövning genom ökad offentlighet och transparens.

Dessutom visar erfarenhet att livesända möten ofta blir mer fokuserade. Det kan leda till kortare sammanträden och i förlängningen lägre kostnader för arvoden och mötestider.

Delegation, insyn och politiska minoriteter

Många beslut som borde behandlas i kommunfullmäktige är idag delegerade till kommunstyrelsen och nämnderna. Trots att fullmäktiges möten är öppna fattas en stor del av de avgörande besluten utan verklig insyn. Kommunstyrelsens beslut kommuniceras inte alltid till fullmäktige, vilket försvårar ansvarstagande och öppen debatt. (Källa: kommunens sammanträdesportal.)

Även om det kan hävdas att ledamöter själva har ett ansvar att följa dessa ärenden, är det en orimlig ordning att förvänta sig att förtroendevalda ska agera som detektiv i sin egen kommun. Konsekvensen blir att den demokratiska transparensen försvagas och allmänhetens förtroende urholkas.

Detta påverkar särskilt politiska minoriteter som har representation i kommunfullmäktige men inte i kommunstyrelsen eller nämnderna, vilket försämrar deras möjlighet att granska och påverka. Utan transparens riskerar viktiga ärenden att undgå offentlig debatt, vilket försvagar demokratins funktion och väljarnas förtroende.

Andra kommuner och regioner har framgångsrikt hanterat liknande utmaningar och visat att ekonomiska och organisatoriska hinder eller politiska strukturer inte behöver vara avgörande problem.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Att kommunstyrelsens sammanträden fr.o.m. 1 januari 2026 som huvudregel ska vara öppna för allmänheten.
2. Att sammanträden inleds offentligt, med möjlighet för frågor från allmänheten.
3. Att dagordningen delas i en offentlig och en sluten del, vid behov.
4. Att sekretessbelagda ärenden fortsatt behandlas enligt gällande lag.

5. Att ordföranden tydligt informerar om mötets karaktär (offentligt/stängt).
6. Att information om offentlighet, regler och tillgänglighet publiceras på kommunens webbplats.

Avslutningsvis

Att avslå förslaget med hänvisning till organisatoriska eller ekonomiska hinder vore problematiskt ur ett demokratiskt perspektiv. Samhällsnyttiga beslut får inte hindras av strukturer eller traditioner.

Att bifalla förslaget är ett tydligt ställningstagande för en tillgänglig, representativ och rättighetsbaserad demokrati och det förebygger risker för systemfel. Det stärker skyddet för politiska minoriteter genom ökad insyn i organ där de saknar plats. Det skapar också bättre förutsättningar för journalistik att bevaka och granska den lokala politiska makten.

Genom att öppna upp beslutsfattandet signalerar kommunen handlingskraft, framtidstro och respekt för alla invånare, inte minst dem som idag står längre från den politiska processen. Det är en investering i framtidens demokrati och legitimitet.

För demokratin och transparens.

Invånare Vaggeryds kommun

Beata Vilkhed

smedbygatan@gmail.com

Länk till [SKR rapport Lokala Samhällskontrakt](#)